

**LAWYERS FOR
LAWYERS**
JAARVERSLAG 2015

Inhoud

- 4** L4L Award 2015
- 8** Saoedi Arabië
- 10** Russische Federatie
- 12** Democratische Republiek Congo
- 14** Turkije
- 16** Iran
- 17** China
- 18** Financiële verantwoording
- 20** Kerncijfers
- 21** Beloningsbeleid

Rule of Law

De Rechtsstaat, de rule of law, is en blijft een kostbaar bezit. Veel landen in de wereld kennen wel wetten, maar geen rule of law. Dit heeft tot gevolg dat in die landen het woord van de uitvoerende macht ook gelijk wet is. Juist in die landen liggen advocaten vaak, soms letterlijk, onder vuur, omdat zij het opnemen voor mensen die zich beroepen op hun rechten, terwijl de overheid die rechten zou moeten respecteren. Diezelfde overheid geeft met regelmaat weinig ruimte aan advocaten-in-functie. Niet zelden worden die advocaten vereenzelvigd met hun cliënten. Overheden hanteren in dit verband steeds vaker 'terrorisme' als toverwoord. Voor de strijd tegen terrorisme verlaat men met groot gemak de rule of law en daarbij wordt de advocaat met de cliënt geïdentificeerd en ook van terroristische activiteiten beschuldigd. In Turkije is dat bijvoorbeeld al jaren aan de orde van de dag. Tientallen advocaten van wie cliënten worden verdacht van terroristisch handelen, worden daar ook zelf vervolgd en gevangen gezet als medeplichtig aan terrorisme. Inmiddels wordt een flink aantal advocaten van de eerder aangeklaagde advocaten op hun beurt ook vervolgd.

We moeten ons in Nederland niet rijk rekenen en denken dat de hier bedoelde behandeling alleen maar advocaten in verre landen overkomt. In 2015 heeft Lawyers for Lawyers voor het eerst in haar bestaan moeten klagen over en bij de Nederlandse overheid: die heeft zichzelf het recht toegekend

de telefoon van advocaten die verdachten van terrorisme bijstaan af te luisteren. De in Nederland sinds jaar en dag geldende bescherming van communicatie tussen advocaten en cliënten gold ineens niet meer. Gelukkig heeft de Nederlandse rechter een einde aan die praktijk gemaakt en is onverkort trouw gebleven aan de Rule of Law. Dát geluk kennen de advocaten voor wie wij het opnemen meestal ook al niet.

Phon van den Biesen,
Voorzitter van Lawyers for Lawyers

L4L Award 2015

Seminar 'lawyers are not their clients'

'Lastige' advocaten worden steeds vaker beschuldigd van staatsgevaarlijke of terroristische activiteiten omdat zij cliënten bijstaan die van dergelijke activiteiten worden verdacht.

Het [seminar](#) ter gelegenheid van de [L4L Award 2015](#) was daarom gewijd aan artikel 18 van de [Basic Principles on the Role of Lawyers](#) dat luidt: 'advocaten zullen niet worden vereenzelvigd met hun cliënt.'

Keynote-speaker was Cees Flinterman, emeritus hoogleraar mensenrechten en voormalig lid van het Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties. Overige

sprekers waren de Amsterdamse advocaat Cees Korvinus, over de arrestatie in 1980 van het Advokatenkollektief Amsterdam-Noord op verdenking van opruiing; de Turks-Koerdische advocaat Ayse Bingol, over de zaak tegen 46 Turks-Koerdische advocaten die

worden verdacht van terroristische activiteiten; en advocaat Alice Nkom uit Kameroen, die opkomt voor de rechten van homoseksuelen en daardoor problemen ondervindt.

Voor de L4L Award 2015 werden 31 advocaten genomineerd, waarvan er tien in de gevangenis zaten.

L4L Award naar Jorge Molano

'Door Jorge Molano de prijs toe te kennen wil de jury zijn immense persoonlijke moed en doorzettingsvermogen roemen en aandacht vragen voor de schrijnende mensenrechtensituatie in Colombia,' schreef de jury van de *L4L Award 2015* in haar rapport. De Colombiaanse mensenrechtenadvocaat [Jorge Molano](#) treedt op voor slachtoffers van machtsmisbruik en corruptie en kreeg door zijn vasthoudendheid talloze generaals en politici achter de tralies. Hij wordt voortdurend bedreigd maar de Colombiaanse regering doet er onvoldoende aan hem te beschermen.

De *L4L Award* wordt om de twee jaar uitgereikt aan een advocaat of groep advocaten die zich op uitzonderlijke wijze inspant om de rechtsstaat en mensenrechten te bevorderen en vanwege dit werk in de problemen is gekomen. Advocaten over de hele wereld kunnen genomineerd worden om in aanmerking te komen voor de prijs.

Khalil Maatouk

De Syrische advocaat [Khalil Maatouk](#) (55) werd door de jury op de short list geplaatst. Hij verdedigde duizenden journalisten, mensenrechtenactivisten en politieke gevangenen tot hij in oktober 2012 zelf werd gearresteerd. Het is niet duidelijk wat de aanklachten tegen hem zijn, maar er is reden om te geloven dat zijn arrestatie verband houdt met zijn werk als advocaat. Khalil Maatouk lijdt aan een longziekte maar krijgt in de gevangenis geen medische zorg. Zijn dochter woonde de Award-ceremonie bij, en collega en goede vriend Anwar al Bunni stuurde een videoboodschap. 'Khalil glimlacht altijd, maar ik maak me vreselijke zorgen om hem. We weten niet waar hij is. Ik hoop dat deze aandacht helpt.'

Pu Zhiqiang

De derde die door de jury op de shortlist was geplaatst is genomineerde de Chinese advocaat [Pu Zhiqiang](#); hij is sinds de studentenprotesten op Tiananmen Plein in 1989 betrokken bij de Chinese mensenrechtenbeweging. Pu Zhiqiang voerde geruchtmakende zaken over het recht op vrije meningsuiting en riep openlijk op tot hervorming van het politieke systeem. In december 2013 werd hij gearresteerd nadat hij een herdenking van de Tiananmen Plein-protesten had bijgewoond. Hij werd in december 2015 veroordeeld tot 3 jaar voorwaardelijke gevangenisstraf, onder meer voor het 'zoeken van ruzie' en het 'aanzetten tot etnische haat'.

L4L Award Jury:
“Needless to say, that human rights lawyers should be free to do their legitimate work of supporting those who are considered enemies of the state.”

Saoedi-Arabië

*Waleed Abu al-Khair,
nestor van de mensenrechten*

Op 6 juli 2014 werd mensenrechten-advocaat Waleed Abu al-Khair veroordeeld tot vijftien jaar gevangenisstraf, een reisverbod van vijftien jaar en een boete van 200.000 SR (circa € 45.000,-).

De uitspraak werd op 15 februari 2015 door een Hof van Beroep bekrachtigd. De aanklachten tegen hem zijn onder andere ‘er naar streven de staat en het gezag van de koning omver te werpen’ en ‘kritiek op- en belediging van de rechterlijke macht’.

Waleed Abu al-Khair vocht de uitspraak niet aan omdat hij de rechtbank die hem veroordeelde niet erkent. Waleed Abu al-Khair was de eerste die werd veroordeeld onder de nieuwe antiterrorismewet van 2014. Zaken die onder deze wet vallen worden door een speciale terrorismerechtbank behandeld.

Waleed Abu al-Khair is de nestor van de mensenrechtenbeweging in Saoedi-Arabië en is criticaster van het autocratische Saoedische bewind. Hij is oprichter van de

Monitor of Human Rights in Saudi-Arabia en stelde zijn huis open voor *diwaniah*'s: discussies over hervormingen van het politieke systeem. Als advocaat trad hij op voor Samar Badawi, de activiste die opkwam voor het recht van vrouwen om te mogen autorijden, met wie hij later trouwde. Hij verdedigde ook haar broer, blogger Raif Badawi, die vanwege zijn kritische blogs tot tien jaar cel en duizend stokslagen werd veroordeeld.

Samen met 5 andere organisaties diende **L4L** dit jaar een petitie in bij de Werkgroep Arbitraire Detentie (WGAD) van de Verenigde Naties. Daarnaast organiseerde **L4L** op 10 december 2015, de Internationale dag van de mensenrechten, een aantal acties voor Waleed.

Samar Badawi: 'Sinds de Arabische Lente is de regering doodsbang dat de mensen hun rechten opeisen.'

Russische Federatie

VN Mensenrechten Comité

Russische advocaten die omstreden zaken behandelen krijgen in toenemende mate te maken met bedreigingen, fysieke aanvallen en andere vormen van intimidatie. **L4L** vroeg dit jaar bij het [Mensenrechten Comité](#) van de Verenigde Naties in Genève aandacht voor hun situatie.

Het Comité beoordeelt periodiek in hoeverre staten zich houden aan het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (BUPO). Het vormt zijn oordeel onder andere aan de hand van informatie die door externe partijen zoals **L4L** wordt aangedragen, en brengt daarvan verslag uit in zijn *concluding observations*.

L4L-bestuurslid Judith Lichtenberg: “We vonden in Genève een goed gehoor. De inhoudelijke beoordeling door het Comité is van hoge kwaliteit, er werd behoorlijk doorggevraagd.”

In een [oral statement](#) en een [submission](#) heeft **L4L** benadrukt dat de Russische Federatie heeft nagelaten advocaten te beschermen en het recht op effectieve wettelijke vertegenwoordiging te waarborgen. **L4L**-bestuurslid Judith Lichtenberg wees het Comité op de veelvuldige pogingen van aanklagers om advocaten uit te sluiten van het proces, of van hen te eisen dat ze optreden als getuige in de zaak tegen hun cliënt.

WIKIPEDIA COMMONS

VN-activiteiten 2015

L4L diende in totaal **3** UPR rapportages in bij de VN-Mensenrechtenraad. Dit deden we voor Swaziland, Tajikistan en Thailand

L4L diende **2** rapportages in bij het VN-Mensenrechten Comité onder het IVBPR voor Colombia en Azerbeidzjan

L4L legde **4** verklaringen af bij de VN-Mensenrechtenraad over Saoedi-Arabië, China, Kazachstan en Iran en **1** bij het VN Mensenrechten Comité over de Russische Federatie.

L4L organiseerde **1** side-event tijdens de UPR-sessie van Turkije

L4L diende **1** petitie in bij de VN Werkgroep inzake arbitraire detentie

Democratische Republiek Congo

Connect2protect

Connect2protect werd door **L4L** samen met de stichting *Justice & Peace* (voorheen *Justitia et Pax*) ontwikkeld. In dit project worden advocaten uit de EU 1-op-1 aan advocaten in de Democratische Republiek Congo gekoppeld.

Doel van het project is om lokale mensenrechtenverdedigers te ondersteunen, waar nodig actie te ondernemen, hun (internationale) zichtbaarheid te vergroten en zo bij te dragen aan hun veiligheid en het versterken van de onafhankelijke positie van advocaten in Congo.

Zeven advocaten van **L4L** reisden in juni naar de Congolese hoofdstad Kinshasa om kennis te maken met hun 'buddy.' Advocaat Nienke van Renssen hield een [blog](#) bij over haar ervaringen in Congo. Zij beschrijft het rudimentaire juridische apparaat. De advocaten bezochten ook een zitting van een militaire rechtbank in een gevangenis waar vier agenten terechtstonden op verdenking van moord op een mensenrechtenactivist en zijn chauffeur. De Congolese advocaten die in deze zaak de familie van de slachtoffers bijstaan ondervonden daardoor problemen. Bij de afvaardiging van de Europese Unie in Kinshasa pleitten de Nederlandse advocaten onder andere voor waarneming van rechtszaken door de internationale gemeenschap.

Support

L4L steunt bedreigde advocaten op verschillende manieren. **L4L** lobbyt voor bedreigde advocaten in Den Haag, Brussel, Genève en New York, en bij de autoriteiten van het land zelf. **L4L** publiceert artikelen, vraagt aandacht voor de VN [Basic Principles on the Role of Lawyers](#) en organiseert fact finding missies, proceswaarnemingen en schrijfacties naar de autoriteiten van landen over de hele wereld.

Nienke van Renssen: “Het is überhaupt een wonder dat het tot vervolging van deze agenten is gekomen.”

Turkije

Advocatuur onder druk

L4L ging in 2015 **3** keer op waarnemingsmissie naar Turkije.

VN Side event

Op 27 januari 2015 organiseerde L4L tijdens de *Universal Periodic Review (UPR)* van Turkije door de VN Mensenrechten Raad in Genève een [side-event](#) over de schendingen van fundamentele rechten van advocaten en journalisten in Turkije. Advocaat Ayse Bingol besprak de problemen die advocaten in hun werk ondervinden. Andere sprekers tijdens het event waren onder meer Tayfun Ertan (journalist uit Turkije) en Marietje Schaake (Lid Europees Parlement voor D66). Irma van den Berg van L4L was moderator van het event, dat druk werd bezocht, zowel door diplomaten als door *civil society* vertegenwoordigers.

Proceswaarneming

L4L volgt sinds het begin in 2012 het proces tegen 46 Turks-Koerdische advocaten die van terroristische activiteiten worden verdacht. In 2015 waren er [twee zittingen](#). Ontwikkelingen in de zaak waren er niet. Parallel aan die zaak loopt de zaak tegen 44 Turks-Koerdische journalisten. Mensenrechtenadvocaat

Ramazan Demir treedt in beide zaken op voor enkele verdachten (hij is ook de advocaat van de Nederlandse journaliste Frederike Geerdink). Zelf werd hij vervolgd nadat hij in een pleidooi een officier van justitie zou hebben beledigd. Ook bij de zitting in zijn zaak was L4L aanwezig. Ramazan Demir werd op 9 april [vrijgesproken](#).

Petitie Tweede Kamer

In de zomer van 2015 laaide de strijd tussen de Koerdische PKK en de Turkse overheid opnieuw op. Enkele steden in het oosten van Turkije werden hermetisch afgesloten door het Turkse leger. Volgens Turkse advocaten werden de mensenrechten in die steden op grote schaal geschonden en werd het werken hen onmogelijk gemaakt. Daarop presenteerden L4L

en *Fair Trial Watch* op 7 oktober een [petitie](#) aan de Vaste Kamercommissie van Buitenlandse zaken waarin zij vroegen er bij de Turkse regering op aan te dingen een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar de gang van zaken, geen buitenproportioneel geweld te gebruiken en ervoor te zorgen dat advocaten ongehinderd hun werk konden doen.

Tahir Elçi

Op 28 november werd Tahir Elçi, deken van de Balie in de Turks-Koerdische stad Diyarbakir, op klaarlichte dag na een persconferentie door het hoofd geschoten. Hij overleed ter plekke. Een maand eerder was Tahir Elçi met veel machtsvertoon gearresteerd nadat hij op CNN Turk iets had gezegd over de PKK. Hem wachtte vervolging wegens 'het maken van propaganda voor een terroristische organisatie.' Ter nagedachtenis aan Tahir Elçi heeft L4L, samen met 35 organisaties en advocaten, in twee Turkse kranten een [rouwadvertentie](#) geplaatst.

MERT MAGIT - XINHUA/LANDOV

Iran

Dreigend staatstoezicht

26 februari 2015 was in Iran de Dag van de Advocaat. Op die dag schreef L4L een [brief](#) aan president Rohani –die zelf ook advocaat is- met het dringende verzoek de zaken van zeven gedetineerde advocaten te herzien. L4L vermoedt dat deze advocaten zijn veroordeeld omdat zij bepaalde cliënten bijstonden.

Zorgen over nieuwe advocatenwet Iran

In maart sprak L4L-Voorzitter Phon van den Biesen aan de Mensenrechtenraad in Genève onze zorgen uit over het ontwerp voor een nieuwe Advocatenwet in Iran. Volgens het wetsontwerp zal het toezicht op advocaten worden uitgevoerd door een Commissie van Toezicht waarvan de leden door de minister van Justitie worden benoemd. De Commissie zou verantwoordelijk worden voor de opleiding van advocaten, en licenties kunnen uitgeven en intrekken.

Dit is volgens L4L een ernstige bedreiging voor de onafhankelijkheid van advocaten in Iran: het toezicht op de advocatuur moet door de beroepsgroep zelf worden uitgeoefend.

Samen met *Lawyers' Rights Watch Canada* deed L4L de [aanbeveling](#) dat deze wet zorgvuldig moet worden getoetst aan de *Basic Principles on the Role of Lawyers* en daarmee in overeenstemming moet worden gebracht.

China

Crackdown

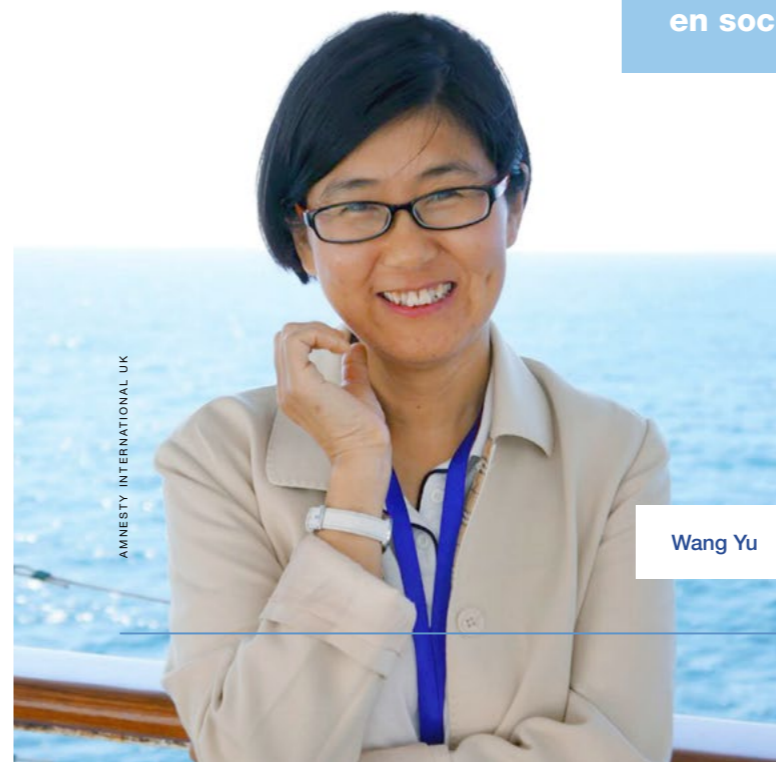
Teng Biao: “Het is een eer om op te komen voor mensenrechten in China. Het afschrikkings-effect zal niet lang duren.”

Op 9 juli verdween de Beijingse mensenrechtenadvocaat Wang Yu plotseling van de radar. Op 21 juli volgde een niet eerder vertoonde crackdown waarbij mensenrechtenadvocaten, hun werknemers en familieleden (tenminste 242 in totaal) werden opgepakt of ontboden op het politiebureau voor verhoor.

De meesten werden weer vrijgelaten maar kregen een spreekverbod opgelegd. De meerderheid van deze advocaten had eerder een petitie ondertekend waarin zij de verdwijning van Wang Yu hadden veroordeeld en de overheid hadden opgeroepen om haar vrij te laten. In een open brief aan president Xi Jinping, hebben 26 organisaties, waaronder L4L, deze klaarblijkelijk goed gecoördineerde arrestatiegolf [veroordeeld](#).

Burgerrechten
en social media

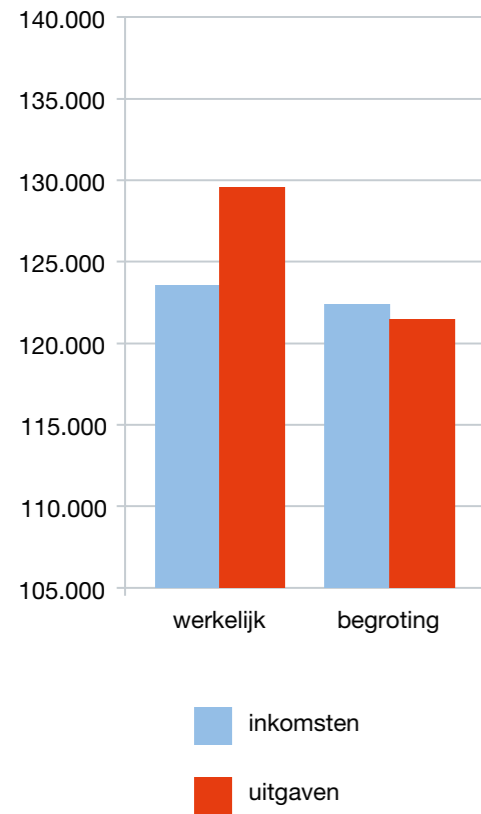
Volgens de Chinese advocaat Teng Biao gaat het om een gericht offensief tegen de burgerrechtenbeweging in China. ‘Advocaten spelen daarin een belangrijke rol: zij zijn het meest actief en kaarten mensenrechtenkwesaties aan. Ze gebruiken de social media om de waarheid achter een zaak naar buiten te brengen en zijn daarin heel succesvol. Ze zijn bekend, ze hebben een netwerk en zijn goed georganiseerd. En ze krijgen veel steun uit de maatschappij.’

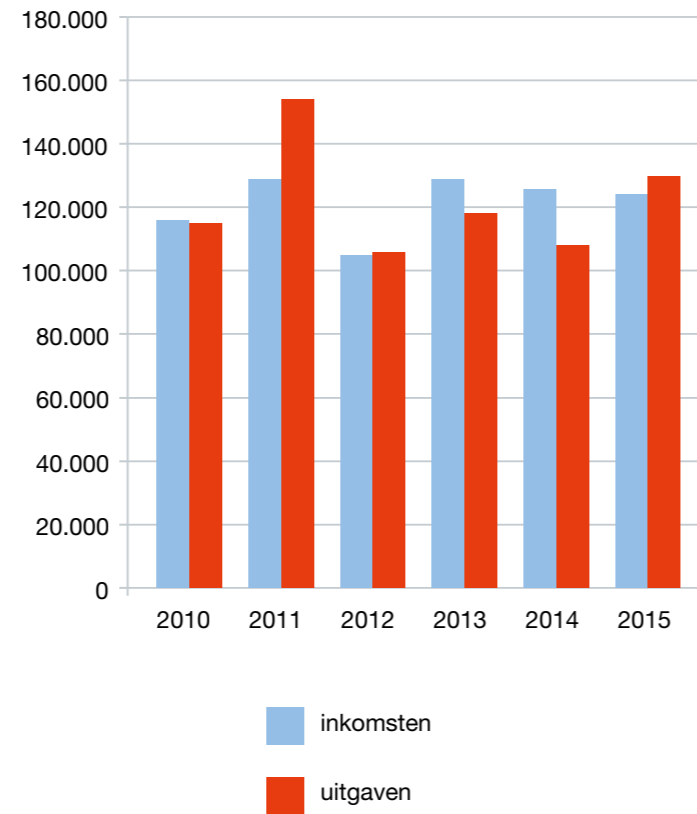
Wang Yu

Financiële verantwoording

resultaten en begroting 2015

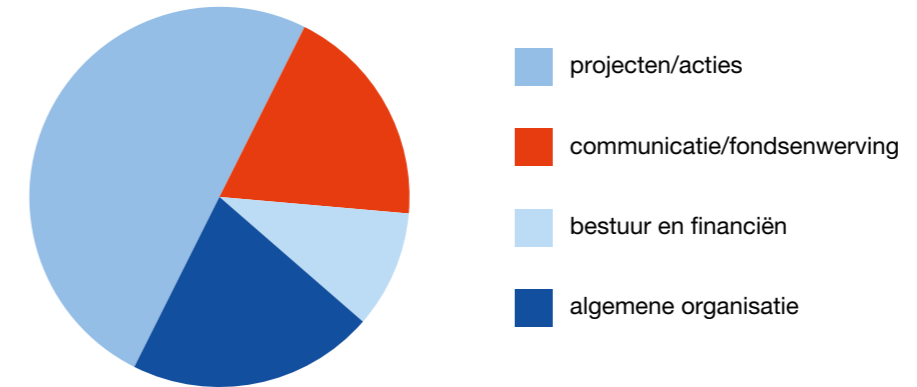

inkomsten en uitgaven 2010 t/m 2015

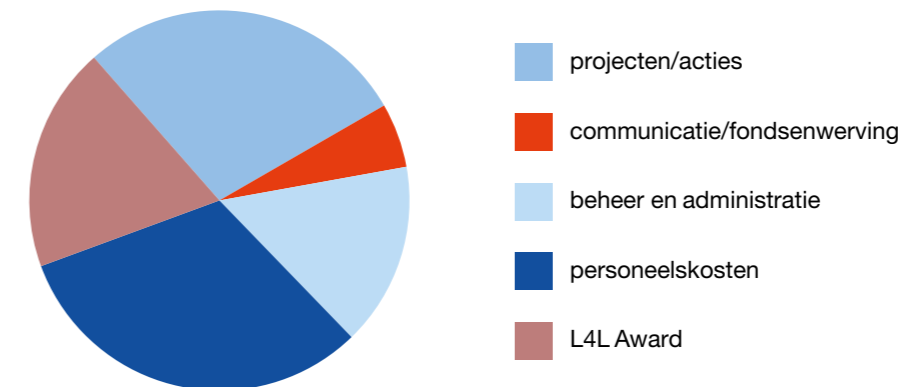
uurverdeling 2015

(procentueel, uren vrijwillers niet meegerekend)

uitgaven 2015

(uren vrijwillers niet meegerekend)

Kerncijfers

L4L voerde in 2015 actie voor in totaal **154** individuele advocaten.

Dit waren er **64** in Turkije, **12** in Afrika, **8** in de Russische Federatie,

7 in de Golfstaten, **19** in Eurazië, **8** in Zuidoost-Azië, **9** in China,

10 in Iran/Syrië, **12** in Europa en **5** in Latijns-Amerika.

Het [bestuur](#) van L4L bestond uit zeven (voormalig) advocaten: Phon van den Biesen, Irma van den Berg, Bernadette Ficq, Joost Italianer, Judith Lichtenberg, Tony Vermeulen en Robert Crince le Roy.

In de loop van 2015 zijn Joost Italianer en Tony Vermeulen opgevolgd door respectievelijk Harald Wiersema en Maarten 't Sas. Kijk op [onze website](#) voor het rooster van aftreden van het bestuur van L4L. In 2015 waren er tien bestuursvergaderingen.

L4L vroeg aandacht voor de situatie van advocaten in **30** landen:

Armenië	Indonesië	Paraguay	Thailand
Azerbaidjan	Iran	Russische Federatie	Turkije
China	Kameroen	Saoedi Arabië	Verenigde Arabische Emiraten
Colombia	Kazachstan	Soedan	Vietnam
Congo	Lesotho	Spanje	
Egypte	Maldiven	Swaziland	
Filipijnen	Moldavië	Syrië	
Honduras	Myanmar	Tajikistan	
India	Oekraïne		

L4L deed in 2015 **32** geschreven interventies.

L4L werkte in 2015 samen met tenminste **70** organisaties, onder andere aan gezamenlijke statements.

In 2015 werkte L4L met vijftig advocaten die werken in tien [focusgroepen](#): Zuidoost-Azië, China, Turkije, Latijns-Amerika, Russische Federatie, Eurazië, Afrika, Filippijnen, Iran/Syrië, Golfstaten.

Beloningsbeleid

vacatiegelden

Bestuursleden ontvangen geen vacatiegelden of andere vergoedingen voor de door hen ten behoeve van L4L verrichte werkzaamheden, anders dan de hierna te noemen onkostenvergoeding.

doorberekening personeelskosten

Van de personeelskosten wordt 50% toegekend aan 'Projecten', 21% toegekend aan 'Algemene organisatie', 19% aan 'Fondsenwerving en Communicatie' en 10% aan 'Bestuur en financiën'.

onkostenvergoeding

Indien een werknemer van L4L op verzoek van het bestuur werkzaamheden verricht waarvoor reis- dan wel verblijfkosten dienen te worden gemaakt, worden deze kosten, binnen de grenzen van redelijkheid vergoed.

Als een bestuurslid of een andere vrijwilliger van L4L op verzoek van het bestuur werkzaamheden verricht waarvoor reis- dan wel verblijfkosten dienen te worden gemaakt, worden deze kosten binnen de grenzen van de redelijkheid vergoed.

Voor het overige ontvangen zij geen enkele vergoeding voor deze reizen, en nemen zij hun gederfde inkomsten en vakantiedagen voor eigen rekening. Als het bestuur besluit dat de hiervoor genoemde werkzaamheden dienen te worden verricht, wordt hierbij tevens vastgesteld hoeveel personen voor reis- dan wel verblijfkosten in aanmerking komen.

Ter ondersteuning van de directeur en de focusgroepen zijn twee assistenten als oproepkrachten in dienst.

toekomst

Uit de [begroting](#) voor 2016 blijkt dat middelen gereserveerd worden voor de besteding aan *support* voor bedreigde advocaten, alsmede aan concrete programma's en activiteiten. Op onze [website](#) vindt u enkele speciale projecten die in 2016 op het programma staan, alsmede de beoogde resultaten en informatie over verwachte inkomsten.

Het beleidsplan 2014-2017 is te vinden op de [website](#) van L4L.

Contact

Postbus 7113
1007 JC Amsterdam
Nederland

+31 (0) 626 274 390

info@lawyersforlawyers.org

www.lawyersforlawyers.org

L4L verkreeg
VN Speciale Consultatieve
status bij de Economische
en Sociale Raad
in juli 2013.

Lawyers for Lawyers (**L4L**)
is een onafhankelijke en niet-politieke
Nederlandse Stichting en
bestaat sinds 1986.

L4L biedt steun aan
onderdrukte advocaten en
advocaten-organisaties wereldwijd.